

שמאי פרק ראשון נדה

אמר **י**יה **מגניא באפיה**. פירוש אם נרץ להקינה עד שתיישב דעתה להשיב אם טהורה היא אם לאו: **כי מצריכי** **ב**בו בדיקה. פירוש להקיץ אחכם עד שתיישב דעתכם להשיב אם טהורה היא וכגון שהיו באין מדי שבת או מדי חדש אבל לא לזמן מרובה

כדאמר לקמן (דף טו.) והוא שזכר מוך ימי עונתה אבל יותר יש לחוש שמא ראתה זינתיים: **לא** פירות. נכסי מלוג שאכל ולא דין פירות דהיינו פרקונה ואיירי זין הכיר זה וזין לא הכיר זה דכלל הכיר זה הו מקח טעות ומחלה ליה דניחא לה דינפוק

עלה שמא דאישות כדאמרינן גבי אילוניות צפרק אחיה נשך (ב"מ דף סו.) וצחקיר זה נמי אין לה כלום כדאמר גיש מותרות (יעמ' פה): צשניו לעריות שהיא **י**ם מרגילתו משום זורעה כשר: **כיון דלא** הוא **ב**ביאה **י**ית **א**ה כתובה. אע"ג דאיכא מאן

דאמר צפ' צנות כותים (לקמן דף נט.) אפילו לר"מ אשה שאין לה וסת מותרת לשמש צ"ח שזין נדה לנדה לפי שהיא מסולקת מדמים מ"מ נרץ לגרשה דילמא מקלקלת ליה צשאר יומי וכיון דאסור לקיימה אין לה כתובה וכל זמן שלא גרשה מותר לשמש צאותו י"א יוס ולאצא חן דאית לה כתובה היינו משום דמוותרת לשמש צ"ח יוס כיון דחויא לציאה אע"פ שגזרו חכמים עליו לגרשה לא תפסדי צך כותבתה: **אי**י"ך הייתי יודע שכך הוא. וא"ת והא כיון דאיינה תוצעת כתוצתה לא מצי להוציא לנו כדאמר צפרק הבא על צימתו (יעמ' דף סה.) גבי נשאת לשלישי ולא היו לה צנים ונשאת לרביעי והיו לה צנים כו' וקאמר אומרים לה שתיקותי יפה לך מדצורך שלא יוציא לנו ויאמר אילו הייתי יודע כו' ופריך אי אייה שמתה אן מי שתקינן ומשיי השתא הוא דציבת וי"ל דהכא צקל ע"י סממיס תחזיר לוסתה ואיכא לנו טפי ולא דמי לעקרה דאין לה רפואה צקל לבא לדי צנים ומשמיא הוא דמסו לה והר"ר שלמה מדרי"ש תיך דהכא איכא

למיחש דמתקנא וקבעה לה וסת כמו שהיה סמוך לגרושין דאיגלאי מילתא דצעוד שהיא תחתיו איצרית ולא השתא והכא לא שייך למיפך דאין מי שתקינן כיון דלא שייך כאן לומר השתא הוא דאיצרית דכיון שאומרים לו הו יודע כו' תו ליכא לנו וכן לר"י בהשולט (גיטין דף מו): **ו**שם גבי אילוניות לא שייך למפך אע"ג דאינו כ"ח חשש אילוניות דודאי אילוניות אין לה רפואה ולא שייך השתא הוא דאיצרית דכיון שאומרים לו הו יודע מגרשה לגמרי **י**אבל אם תוצעת כתוצתה יכול לומר אדעתא דהכי לא גירשתין] וגבי נשאת לרביעי אין צ"ל הו יודע דאינו יכול להוציא לנו דאיכא למימר השתא הוא דאיצרית ואי לאו טעמא דהשתא הוא דאיצרית אפילו לרבנן **י**א לא חיישינן לקלקול גבי אילוניות לא הוה שתקינן משום דכיון דכבר גרשה ראשון ושני ניכר שגם השלישי שגרשה משום צנים מגרשה ואיכא לנו אי לאו טעמא דהשתא הוא דאיצרית: **ד**מרתני **ה**א **א**מתני **ה**א. פירש רש"י רב יהודה דפסיק הלכה כר"ח דאיירי צעסוקה צטהרות לא מתני היא דר' אבא בר' ירמיה והקשה רש"י הא רב יהודה גופיה אמר משמיה דשמואל לא שנו אלא לטהרות ותיך דהתם לא אשמועינן רב יהודה אלא לזבעלה לא צעיא צדיקה וא"ת והא מתני' גיש לה וסת אבל אין לה וסת איכא למימר דאסורה כר"מ א"כ שמואל דלוקמנא אפילו באין לה וסת משמע דסבר כר"ח זן אנטויגנוס וי"ל דמתני' משמע שפיר גם באין לה וסת וה"ק אפילו אותה שדיה שעתה משמשת צעדים וכ"ש שאין לה וסת וא"ת ואמאי לא משני הכא דחדא מכלל חצרתה אימתר דלעיל וי"ל דלעיל אינו צפירוש בדברי רבי אבא בר ירמיה לזבעלה לא צעיא צדיקה ואף רבי אבא לא חילק לר' זירא זין יש לה וסת לאין לה וסת זין טהרות לזבעלה משום דשמיע לה מכלל דרב יהודה לזבעלה לא צעיא צדיקה אבל הכא פירש בהדיא משמיה דשמואל

דאין לה וסת מותר לקיימה אם תצדוק וכן צפסקא דהלכה כר"ח אין להקשות דמה נרץ לפסוק כר"ח כיון דצעסוקה צטהרות איירי וכי הילכתא למשיחא דהא צאי' לעולם היו עסוקים צטהרות כדאמר לעיל (דף ו'): חצריא מדכן בגליל:

הדרן עלך שמאי אומר

סודני. תלמיד חכם על שם (תהלים כה) סוד ה' ליראיו: **ל**א. צעיא צדיקה דבי מצטרכא לה צדיקה מיגניא צאפיה. **ו**י"א מהו למעבד כי הא מתניתא דלא צעיא צדיקה דאיהו ס"ל באין מן הדרך לאו דוקא וכ"ש יושב צדימו. אמר ליה סודני רב פפא מטיל שזר הוא כדאמר

צאזכו נשך (ב"מ דף סה.) שיכרא לא פסדי ומטיל שזר נקרא סודני כדאמרינן צערצי פסחים (פסחים דף ק"ג.) תמרי **י**אצחלון לבי סודנא רהוטו: **נ**א מיגניא צאפיה. צתמיה. אם אתה מצריכה צדיקה והלא תמאס ותתגנה צפניו: **ד**למא אינוסו מחמירי אנפשיהו. ומצריכים צדיקה לנשותיהן ומורים לאחרים היתר כהילכתא דלוקימנא דלא צעיא צדיקה לפיכך שאל לנשותיהן דאיהו נמי צעי לאחמורי כותייהו.

לישנא אחרינא אינהו מחמירי אנפשייהו ומורים דלרייה צדיקה להחמיר והסו אין מצריכין נשותיהן לצדוק ושיבוש הוא דלאו היינו מחמירי אנפשייהו אלא מקיילי אנפשייהו ומחמירי לאחרים וחלילה לעשות כן: **ו**לא פירוש. שאוכל צעלה מנכסי מלוג שלה ולא אמרינן כיון דאין לה כתובה הימנו אישתכח דלאו אשתו היא וליהדר לה פיירי דאכל: **ו**לא מוונות. אם הלך למדינת הים קודם שגרשה אין צית דין פוסקים לה מוונות מנכסיו: **ו**לא צלאום. כגון אם הכניסה לו צגדים צשומת כתוצתה ואמרינן צכתוצות (דף עט.) עיילא ליה גלימא מנכסי זה ואזיל עד דצלי וו כשמגרשה אע"ג שקלת הצלאות קיימינן אין מחזירין לה: **צ**שני עדים. צדינין: **ע**וסוף. אי חוזי: **ק**תננה. דלמפרש לקמן: **ח**וזי. אוי לזעלה. דלמפרש לקמן: **מ**וונות. תנאי כתובה הן את תהא יתבא צציתי ומיתונא מנכסי' וצלאות נמי משומת כתובה הן ששמו לה מה שהיא מנכסת והוא מקבלן עליו לשלם לכשימות או לכשיגרשה כמו שאנו כותבין ודין נדויה דהנעלת ליה וכו': **ו**צניה ממורים. הילכך אומרים לו הו יודע שהמגרש את אשתו משום וסת לא יחזיר ואפילו היא חוזרת וקובעת וכו לא מצי למימר אילו הייתי יודע

שך כו' שהרי התרו צו וגמר צדעמו וגרשה והכי נמי אמרינן גבי מוציא את אשתו משום שם רע או משום נזר צצמ' גיטין (דף מו.): **ד**עיי לאצבויה כסופסה. והכי קאמר ליה את אמרת אין לה כתובה ואנא סבירא לי איז לו לזעלה שנחקר ממונו דודאי יש לה כתובה: **ד**מקלקנה ליה. את אמרת משמשת צעדים אוי לזעלה דדילמא לא חזיא לפני תשמיש וחזיא צשעת תשמיש: **ה**א אמר שמואל **חדא זימנא**. כדמוציב ואזיל מדר' אבא בר ירמיה ומינה שמעינן דס"ל לשמואל דעסוקה צטהרות צעיא צדיקה לזעלה ושאינה עסוקה צטהרות לא צעיא צדיקה: **מ**אן דמסיי הא לא מתני **ה**א. לעולם צעסוקה ודקשיא לך תרתי למה לי רב יהודה דמתני הא משמיה דשמואל לא מתני הא דר' אבא ורבי אבא לא מתני הא דרב יהודה. ואי קשיא הא רב יהודה נמי אמרה דאמר רב יהודה לעיל **י**א]. גבי מתני' דקתני לעיל וצשעה שהיא עוברת לשמש את ציתה **י**א]. ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא צעסוקה כו' לאו פירכא היא דרב יהודה לא אשמועינן התם צעסוקה מידי דמתמני' הוה שמעינן זין עסוקה זין אינה עסוקה ואתא רב יהודה למימר ואשמועינן משמיה דשמואל דשאינה עסוקה לא צעיא צדיקה והכא אשמועינן דהלכה כר"ח וכאותה משנה דעסוקה צטהרות צעיא צדיקה והכא עיקר. ואית דמפרשי כי האי לישנא והאמר שמואל חדא זימנא לעיל **י**א]. דלוקימנא למתני' דקתני משמשת צעדים צעסוקה צטהרות מאן דמתני הא כו' לעולם צשאינה עסוקה ודקשיא לך דרבי אבא בר ירמיה אבא דרב יהודה לא תקשי אמוראי ינינה אליבא דשמואל וטועין בדבר דא"כ קשיא דרב יהודה אדרבי יהודה דהא איהו גופיה אמר דשאינה עסוקה לא צעיא צדיקה:

הדרן עלך שמאי אומר

וכי הילכתא למשיחא דהא צאי' לעולם היו עסוקים צטהרות כדאמר לעיל (דף ו'): חצריא מדכן בגליל:

הדרן עלך שמאי אומר

מסורת הש"ס

א) נצרכות מד: מנחות ע"א.
פסחים ק"ג, ט [לקמן נט.],
ג [לעיל י"א:],
ד עיין רש"י שכתב דהאי ל"א אינו מלשון ש"ס,
ה) פירוש כלי שנתמין צו תמרים. רש"י,
ו) [ע"כ ל"א:],
ז) [מכות נב:],
ח) [פי' הסימו לעצירה],
ט) ז"י כ"י.

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מאן דמתני וכו' לעיל דאוקי למתני:
ב) תוס' ד"ה אילו וכו' אפילו לרבנן דלא חיישי לקולול גבי:

מוסף רש"י

סודני. מ"ח, ע"ש סוד ה' ליראיו ל"א רב פפא רמי שזר הוא כדאמרינן צפסחים (ק"ג) אי לא דרמא' שזר לא אישמר, וסודני מיקרי כדאמרינן התם תמרי צאובלן אי סודנא רהוט, ואמאי קרו לה סודנא, סוד נהא שמערת וגמילות מקדים (מנחות ע"א וכע"ז ברכות מו: ועי' פסחים ע"ט.) בעטוקה צטהרות. אבל לזעלה גרידא שאינה עסוקה

צטברות לא דרעיר י"אא.

הדרן עלך שמאי אומר

ק"ב א מיי פ"ד מה' אסורי ביאה ה' טו בהשגות ובגמ' ונפסייה מה' אישות הל"ן קמנ לאין קול ועשין רמנ טוע"פ י"ד סימן קפו טע"ף צ:

ק"ג ב ג ע"ג צמי' פ"ד מה' אסורי ביאה הלכה טו ובשגות ובפ"ד מה' מטמא משזב ומושב הלכה ז ובשגות ובגמ' וככ"מ טוע"פ י"ד קפו טע"ף צ:

תוס' הרא"ש

מיגניא באפיה שיוכרו דם נדוהה שהוא רבוי מגונה לאשה כדאמרינן היא מליאה דם והכל רצין אחיה: **ו**לא פירות. פרש"י פירות שאכל לא ישלם לה ומקאמר בתר הכי ולא פירות משום דתנאי כתובה ככתובה דמי משמע דפירות היינו פרקונה שהוא תחת פירות שהוא תנאי כתובה אם אישכחא אפרוקינן: **ו**לא בלאות פרש"י בלאותיה שהן קיימינן.

וקשה דוהא ליה למימר ולא בלאות קיימינן כדאמרינן בסוף אלמנה ניונת ונזר תנן האם הסמאנין והשניה כו ולא בלאות ודייק במ"י כי דאתניהו איירי ואיירי שקלא אילמא בלאות סתא אינן קיימינן: **ו**לא מוונות תנאי כתובה ככתובה דמי. פרש"י את יתבת בבתי ומיחות מנכסי ולא הוה ליה לפרושי הכי דהיי במונות אלימנה קאי. אלא ואנא אפילו ואוקיר ואיוון ואפרנס כו: **ו**נמצא נט בטל. לאו דוקא גט בטל דהא הו איתו על מנת אני מגרשין שאין לך וסת ואם תתפת (א) ידא בטל הנת.

אלא חיישינן שפא יוציא לעו על הגט דאי היה מצי לאתרוהי הוה יוציא לעו על הגט שלא גרשה אלא בכשילי שלא היה לה וסת ויהי סבור שמוחר להתוירא אע"פ שנישאת דלא הו אלא כונת בעלמא לפי שהגט אינו גט הלכך אומר לו שהמוציא את אשתו משום שאין לה וסת אינו יכול להתוירא וכיון שאינו יכול להתוירא לא יוציא לעו על הגט: **ו**נמצא גט בטל. תימח היאך יוכל להוציא לעו נימא השתא הוה דברתי כדמסיק בסוף הבא גבי יבמתו גבי נשאת לרביעי והוה לה בניס. י"ל דהתם באילוניות אינו מצוי שתורפא ולא היה מכניס עצמו לאותו ספק מלהניח מלגרש ממא שתורפא **א** לפי שאינו יכול להוציא לעו על הגט ולומר אילו הייתי יודע שעמידה להתרפאות לא הייתי מגרשה. אבל הכא רגילות הוה שתורפא ולהזדרז ולקבוע לה וסת הלכך היה יכול להוציא לעו ולומר אילו הייתי יודע שתורפי כל כך במהרה לא הייתי מגרשין: **ד**בעי לאבוביי מתובה כיון דחזיא לביאה מדארייתא. א"כ משום דחזיא בימי זיבה דאיכא מאן דסבירא ליה הכי בסוף בנות כותים אפילו לרבי מאיר: הדרן עלך שמאי אומר

א) נראה דצ"ל ולפיק אנו יסול וכו'.

